

[0746] OER IT ÛNTSTEAN EN DE STRUKTUER FAN 'E 19DE-IEUSK NIJFRYSKE KONSTRUKSJE IT DROK PRATEN HAWWE

Jarich Hoekstra

Summary

In this article I discuss the development and the structure of the 19th century Modern West Frisian construction it drok praten hawwe 'be engaged in lively conversation (lit. it busy talking have)'. My contention will be that the construction is a contamination of two other constructions, viz. it drok hawwe 'be busy (lit. it busy have)' and drok praten hawwe 'be engaged in lively conversation (lit. busy talking have)'. I will show that the fusion of these constructions must have involved a structural reanalysis. The resulting syntactic configuration can also be found in another construction type in Modern West Frisian, the one exemplified by sentences like it is moai wenjen op 'e Lemmer 'it is nice to live in Lemmer (lit. it is nice living in Lemmer)'.

0 Ynlieding¹

Yn it 19de-ieusk Nijfrysk fynt men sinnen mei de nuveraardige syntaktyske konstruksje *it drok praten hawwe*. De konstruksje wurdt neamd yn it WFT (Dl. 4, 161-162, s.v. *drok I, 1*), mar fierders is der, dat ik wit, yn 'e literatuer gjin omtinken oan jûn.² Yn dit stik jou ik in beskriuwing en in analyze fan 'e ferbining. Ik soe der op út wolle dat er, histoarysk besjoen, in mjuksfoarm is fan twa oare ferbiningen, te witten *it drok hawwe* en *drok praten hawwe*. Der sil sjen litten wurde dat by de fúzje fan dy twa konstruksjes in weranalyze plakfûn hawwe moat. De frijwat útsûnderlike konfiguraasje dy't sa ûntstie, fynt men yn it Frysk ek yn in struktureel besibbe konstruksjetype, nammentlik yn sinnen fan it slach *it is moai wenjen op 'e Lemmer*.

¹. Foar it kritysk hifkjen fan in kladder fan dit artikel betankje ik Siebren Dyk, Willem Visser en Henk Wolf. Fierders wol ik Hindrik Sijens tank sizze foar syn help by it opfandeljen fan data út it korpus Nijfrysk fan 'e Taaldatabank.

². De beskriuwing yn it WFT is oars net botte krekt. De konstruksjes *it drok praten hawwe* en *drok praten hawwe* wurde dêr gearflapt ûnder ien kopke: "(It) drok ... hawwe, krije, het druk hebben, krijgen met." Sa't ik sjen litte sil, is der in struktureel ûnderskie tusken beide ferbiningen. De stipkes suggerearje dat men op dat plak fan alles ynfolje kin; de posysje is lykwols beheind ta *en*-ynfinitiven en (allinnich by de konstruksje *drok praten hawwe*) it haadwurd *wurk*.

1 *Data*

Yn âldere Fryske teksten oppenearret him in syntaktyske konstruksje *it drok praten hawwe*. Hy komt benammen foar yn it 19de-ieusk Frysk, mar der binne in pear útrinders nei de 20ste ieu (ferl. (4d,e)). Yn it Midfrysk hat de ferbining grif ek al hiem west, mar ik ha oant no ta mar ien fynplak út dat tiidrek beneikomme kinnen (ferl. (5a)).

Yn (1) jou ik in stikmannich foarbylden fan 'e konstruksje (boarneoantsjuttingen fan Nijfryske teksten neffens it WFT):

- (1) a. Baes hie t drok praten, sadwaende waerd er neat mirken.
[T.T., Bijek. 55 (1852)]
- b. Om't se 't sa drok praten hiene forgeat hia dat er ien frege hie om sjerp. [Bijek. 63 (1859)]
- c. Dat hja it onderweis tige drok praten hiene, lit him wol tinke.
[S.S., Sw. 53 (1890)]
- d. Klare siet by jonker Ocke op 'e kanapé en hja hiene 't mar drok praten. [W. Dykstra, S. en R. 74 (1899)]

Behalven mei it durative *hawwe*, dat it oan 'e gong wêzen fan 'e hanneling oantsjut, komt de konstruksje ek foar mei it yngoative *krije*, dat it begjin fan 'e hanneling oantsjut:

- (2) Min (krygge) it al gau tygge drok praten.
[Boereschriewer II, 5 (1821)]

De *en*-ynfinityf *praten* kin in efteropset komplemint by him ha, yn it foarbyld hjirûnder de ferhâldingswurdkloft dy't ynlaat wurdt troch *oer*:

- (3) In de Keamers fen dit lân hadde de hearren it tîge drök praeten oer 't formoardsjen fen saföle kristenen tröch de Tirken.
[R. Zylstra, Friesen, nr. 5, 2 (1876)]

Hoewol't de konstruksje tige faak foarkomt mei *praten*, kinne der likegoed oare *en*-ynfinitiven yn ferskine dy't in aktiviteit oantsjutte. Ferlykje it rûfeltsje foarbylden yn (4):

- (4) a. Yn sín jonge jieren hied omke hit altyd tige drok dokterjen hawn.
[Id. 110 (1845)]
- b. Nou, mar jy seyen okkerdeis, dat jy hiene 't hast to drok kûpjen, om langer mei dy kouvelkery to stean. [Fr. Hfrj. 10 (1856)]

- c. Dy hie 't sa drok sjen nei 't jinge er foarfoel oan de efterkant fen 't slot, dat er net fornaem dat er by him in de beammen goeds oankamen. [Bijek. 49 (1864)]
- d. Hja hienen it de earste wike twa drok rinnen nei Tersoal, om to sjen ho't mei Pylger gyng. [M. Miedema, S. en R. 90 (1903)]
- e. Lytse Nine scoe nea forjitte my drinken to jaen, al hienen se it ek noch sa drok boartsjen. [F.J. de Boer, F.m.n. 205 (1906)]

Yn (4c,d) ferskynt de *en*-ynfinityf wer mei in efteropset komplemint; de ferhâldingswurdkloft dy't ynlaat wurdt troch *nei* fungearret as it komplemint fan *sjen* en *rinnen*.

De *en*-ynfinityf is yn (4) in net-gearstald tiidwurd, mar gearstalde tiidwurden binne ek mooglik yn 'e konstruksje. Ferlykje:

- (5) a. uis Folk hiene 't drok Jouwer rijden
[1779M, s. 26, r. 14 (Aagtje Ysbrants)]
- b. De dokters en masters hiene 't alle dagen drök hinne en wer rennen, nei lju ta dy litten wurde moasten. [Bijek. 7 (1876)]

Yn (5a), it iennichste Midfryske fynplak, ha wy in tiidwurd mei nomenynkorporaasje en yn (5b) in partikeltiidwurd:

Sa't men oan 'e foarbylden hjirboppe ek sjen kin, kin it eigenskipswurd *drok* modifisearre wurde troch bywurden lykas *tige* (ferl. (1c), (2), (3) en (4a)), *sa* (ferl. (1b) en (4c,e)) en *te* (ferl. (4b)).

Oant safier de data.

2 Analyze

De konstruksje *it drok praten hawwe* komt, better net te witten, net foar yn 'e oanbuorjende talen en dialekten, dat men kin jin ôffreegje hoe't it Frysk der oan komt. Men tinkt fuortendaliks oan twa ferbiningen dy't der in soad op lykje, nammentlik *it drok hawwe* en *drok praten hawwe*. Ik soe der op út wolle dat *it drok praten hawwe* ynearsten ûntstien is troch it trochinoar mjuksjen fan dy twa ferbiningen. Dy litte har lykwols, sa't ik sjen litte sil, net samar kombinearje; der moat in foech weranalyze plakfûn ha. De konfiguraasje dêr't dat ta laat hat, komt yn it Frysk ek foar yn noch in oare konstruksje, deselde dy't men fynt yn in sin as *it is moai wenjen op 'e Lemmer*.

Yn it neikommende wurde de trije konstruksjes dy't mandélich binne oan it ûntstean fan *it drok praten hawwe* of dêr yn alle gefallen nei oan besibbe binne, ien foar ien besprutsen.

2.1 De konstruksje it drok hawwe

De konstruksje *it drok hawwe* komt ek noch yn it hjoeddeiske Frysk foar. It Hollânsk en it Dútsk ha him allyksa. Foar in beskriuwing fan 'e konstruksje yn it Hollânsk, sjuch Handelingen (1974) en benammen Paardekooper (1974). In pear apartichheden fan 'e Fryske konstruksje komme op it aljemint yn Hoekstra (1986).

De konstruksje bestiet út in semantysk leech *it*, in eigenskipswurd(kloft) en it tiidwurd *hawwe*. Njonken *hawwe is hjir ek wer krije* mooglik (*it drok krije*). Behalven *drok*, kinne har noch in espeltsje eigenskipswurden yn 'e ferbining oppenearje:

(6) it rom/maklik/swier/krap/skoan... hawwe

De konstruksje hâldt en draacht him yn it Frysk, Hollânsk en Dútsk gelyk, al is der wat fariaasje yn 'e eigenskipswurden dy't tastien binne; bytiden stiet foar in konstruksje mei *hawwe (krije)* yn 'e iene taal in ferbining mei *wêze (wurde)* yn 'e oare oer. Ferlykje de neikommende ferskillen tusken it Frysk en it Hollânsk:

- (7) a. Holl. het warm/koud hebben (krijgen) - Fr. waarm/kâld wêze (wurde)
 b. Holl. het mis hebben - Fr. mis wêze

Der is in subtyl betsjuttingsferskil tusken 'e ferbining mei *hawwe* en deselde mei *wêze*. At men yn it Frysk seit *Ik bin waarm*, dan seit 'waarm' direkt wat oer 'ik'. By it Hollânske *Ik heb het warm* is de ferbining tusken 'waarm' en 'ik' yndirekt; de sin betsjut, wat knoffelich sein, safolle as 'ik haw it sa dat it waarm is'. Yn it Frysk tsjut 'waarm' in eigenskip fan it subjekt sels oan, yn it Hollânsk fan 'e tastân dêr't er/se yn ferkeart.

Ien en oar wurdt wjerspegele yn 'e struktuer dy't ik foar de ferbiningen oannim:

- (8) a. datst do [_{SC} it drok] hast
 b. datst do_i [_{SC} t_i mis] bist
 c. dat it_i [_{SC} t_i drok] is

Yn *it drok hawwe* (8a) selektearret *hawwe* in saneamde 'Small Clause' (SC), dêr't *it* it subjekt fan is en *drok* it predikaat. Mei't *hawwe* (akkusatyf)kasus tawiist oan it SC-subjekt bliuwt dat op syn plak. Dat is oars yn (8b,c). Dêr wurdt de SC selektearre troch *wêze*, in tiidwurd dat gjin kasus tawiist. Dat dêr moat it SC-subjekt ferskove nei de subjektposysje fan'e haadsin, om dêr (nominatyf)kasus te krijen.

It liket oannimlik dat de konstruksje *it drok hawwe* in rolle spile hat by it ûnt-

stean fan 'e konstruksje *it drok praten hawwe*, namste mear om't *it drok hawwe* yn it Frysk net allinnich 'drok besteld wêze' betsjutte kin, mar ek 'drok prate' (ferl. WFT, Dl. 4, 161; s.v. *drok I, 1*).³ In pear foarbylden fan dat gebrûk fynt men yn (9):

- (9) a. Hja hiene it drok mei-n-oar, hwent der wie nijs. [J.P. Asman, Sw. 5 (1891)]
 b. Nou hie syn broer it altyd wakkere drok oer it bulte gûd dat syn foarich hearskip oan de winkellju bûten sliet. [G.P., Sw. 66 (1884)]
 c. De mounder (...) hie it drok tsjin 'e greatfeint, hwa't er lykwols (...) net folle nofliks to sizzen hie. [S.K. Feitsma, F.m.n. 2 (1899)]

Opfallend is dat it *drok hawwe* yn 'e sinnen yn (9) presiis deselde ferhâldingswurden selektearret as *prate* (ferl. *prate mei, oer, tsjin*).

Om wat mear sizze te kinnen oer hoe't *it drok hawwe* hydroegen hat oan it ûntstean fan *it drok praten hawwe*, moatte wy lykwols earst sjen nei it oare basisyngrediïnt fan dy konstruksje.

2.2 De konstruksje drok praten hawwe

Njonken de konstruksje *it drok praten hawwe* bestie (bestiet?) der yn it Frysk in ferbining *drok praten hawwe*, sûnder *it* dus. Ferlykje:

- (10) Ik ha drok praten mei Dirk.
 [J. Hepkema, doarwarder 7 (1885)]

Behalven mei *praten*, komt men dy ferbining ek tsjin mei oare *en-*fyntfinitiven. In karút is te finen yn (11):

- (11) a. Mem end Sîts, sín âldste suster, hieden druk nayen end breidjen.
 [Id. 28 (1863)]
 b. Nei sahwet in healûre drok skrjuwen hawn to hebben.
 [R. Zylstra, willem 33 (1877)]
 c. Allinne de hinnen hawwe drok keakeljen, as hja boppe fan de loop ôf it hiem oer wjokkelje. [N.J. Haisma, simmerdagen 66 (1952³)

³. Yn it Hollânsk koe *het druk hebben* ek 'levendig praten, in levendig gesprek verwickeld zijn' betsjutte (WNT, III,2; s.v. *druk II,A, 9, b*). Konstruksjes lykas *it drok praten hawwe* of *drok praten hawwe* fynt men dêr lykwols net.

Hoe moat de konstruksje *drok praten hawwe* analysearre wurde? Foar de *en-ynfinityf praten* binne der yn prinsipe twa mooglikheden: it kin in 'wiere' *ynfinityf wêze*, d.w.s. in tiidwurd, of it is in saneamde 'nominale *ynfinityf*', in haadwurd. It leit yn 'e reden dat it hjir om dat lêste giet. It tiidwurd *hawwe* hat nammentlik, at it net as perfektyf helptiidwurd brûkt wurdt, altyd in haadwurdlik foarwerp by him (*Hja hat in Saab, skeinspruten, har nocht, ensfh.*). Boppedat kin de *en-ynfinityf* út it plak keard wurde troch it ûndûbelsinnige haadwurd *wurk*:

- (12) a. De grytman en syn bysitters foarmen it gritenijgerjocht, dat altyd drok wurk hie, om't de lju eartiids earder nei de rjochter rounen as yn lettere tiden. [Baerderadiel 407 (1957)]
 b. Ik winschje (...) dat de Bakker tygge drok wurk krygget. [Boereschriewer II, 43-44 (1821)]

It eigenskipswurd *drok* kin no op twa menieren analysearre wurde: as in attributyf eigenskipswurd by it haadwurd *praten* of as in bywurd. Dat it hjir om in bywurd te rêden is, docht bliken oan it feit dat *drok* modifisearre wurde kin troch it wurd *sa*:

- (13) Hja hiene sa drok praten, det hja seagen it pakje net earder, as do't hja it foarby wierne. [A. Meester-de Vries, komkommerploech 55 (1938)]

At *drok* in attributyf eigenskipswurd wie, dan hie men yn (13) net *sa*, mar *sok* ferwachte (ferl. *sok sleau praat*/**sa sleau praat*).

De konstruksje *drok praten hawwe* bestiet dermei út in ferbining fan it 'lichte' tiidwurd *hawwe* + in nominaasje op *-en*, dy't as gehiel modifisearre wurdt troch in bywurd *drok*. De ferbining *praten hawwe* is in foech omskriuwing foar 'prate' (ferl. Ingelsk *have a look, have a try, ensfh.*), dat *drok praten hawwe* betsjut fierhinne itselde as *drok prate* (ferl. WFT, Dl. 4; s.v. *drok I,5*).

Stipe foar dizze analyse komt fan ferlykbere ferbiningen yn it hjoeddeiske Frysk. Ferlykje alderearst:

- (14) a. Hy hie lang sykjen
 b. Hy hie lang wurk
 c. Hy hie sa lang sykjen/wurk!
 d. Hy hie skoften/in oere sykjen/wurk
 e. Hy hie langer as oars sykjen/wurk
 f. Lang hie er net sykjen/wurk
 g. Hoe lang hie er sykjen/wurk
 h. Lang dat er sykjen/wurk hie!

Yn 'e ferbining *lang sykjen hawwe* (14a) kin *sykjen* út it plak keard wurde troch it ûndûbelsinnige haadwurd *wurk* (14b). Likegoed mei *sykjen* as mei *wurk* kin *lang* modifisearre wurde troch *sa* (14c), wat der op wiist dat wy net mei in attributyf eigenskipswurd te krijen ha, mar mei in as bywurd brûkt eigenskipswurd. Der binne noch in pear oanwizingen dat *lang* net attributyf by *sykjen/wurk* stiet. Yn it foarste plak kin *lang* út it plak keard wurde troch in bywurdlike haadwurdkloft lykas *skoften* of *in oere* (14d). Twad kin tusken it eigenskipswurd en it haadwurd oar leksikaal materiaal stean (14e); soks is net mooglik by attributive eigenskipswurden (ferl. **kâlder as oars waar*). En tred kin it eigenskipswurd (of better de eigenskipswurdkloft) troch foaropsetting (topikalisaasje, wh-ferskowing, clefting) skaat wurde fan it haadwurd (14f-h); soks is by attributive eigenskipswurden ek útsletten (ferl. *'Moai hienen wy net waar*).

Ferlykje fierders noch de wat bestjurre ferbining *maklik praten hawwe*:

- (15) a. Do hast maklik praten
 b. Do hast sa maklik praten
 c. Du hast leicht(*es) reden

It eigenskipswurd *maklik* kin dêr yn alle gefallen wer modifisearre wurde troch *sa* (15b) en fungearret dus as in bywurd en net as in attributyf eigenskipswurd. Dat docht ek bliken oan it feit dat yn 'e Dútske wjergader fan dizze ferbining it eigenskipswurd net bûgd wurdt (15c).

De konstruksje *drok praten hawwe* is sûnder mis nei besibbe oan 'e konstruksje *it drok praten hawwe*. Ferlykje dêrta noch de neikommende oanhalen, dêr't beide konstruksjes moai deun efterinoar suver synonym brûkt wurde foar deselde stân fan saken:

- (16) a. Hy hie 't altiid mar tige drok weven. (W. Dykstra, wever 7 (1867))
 b. 't Wier in gelök for him dat er fen 't bigjin ou oan altiid drok weven hie. [ibid. 17]

It liket der yn it earste oankommen op as binne yn *it drok praten hawwe* de konstruksjes *it drok hawwe* en *drok praten hawwe* simpelwei yninoar skood. Dat is lykwols syntaktysk besjoen net athiel ûnproblematysk. At yn *it drok praten hawwe* nammentlik *praten* noch hyltyd in haadwurd wêze soe en *drok* in bywurd, lykas yn *drok praten hawwe*, dan hat *hawwe* sa't it liket twa foarwerpen: *praten* en *it*. It tiidwurd *hawwe* nimt oars nea twa foarwerpen en it is ek ûndúdlik wat de kreative funksje fan it ekstra foarwerp *it* wêze soe. Oan 'e oare kant, at *it drok* yn *it drok praten hawwe* noch hyltyd in SC is, lykas yn *it drok hawwe*, dan moat men jin ôffreegje hoe't it haadwurd *praten* yn 'e konstruksje bepast wurde moat. Ik soe der

dêrom op út wolle dat de konstruksje *it drok praten hawwe* wol ûntstien is troch it gearanen fan it *drok hawwe* en *drok praten hawwe*, mar dat der ûnderweis in foech weranalyse plakfûn hat. Ik nim oan dat it *drok* noch hyltyd in SC foarmet, mar dat *praten* weranalysearre is as in tiidwurd-(kloft); *praten* foarmet nei myn betinken in keale ynfinityf dy't adjungearre is oan it SC-predikaat *drok* en dat modifisearret (de betsjutting fan 'e konstruksje is safolle as 'it drok hawwe mei praten, wat praten oanbelanget'). De ûnderlizzende struktuer fan *it drok praten hawwe* soe dan wêze:⁴

(17) ... [VP [SC it [AP [AP drok] [VP praten]]] hawwe]

Yn 'e neikommende paragraaf sil ik sjen litte dat de weranalyse dy't ik hjir útstel, oannimlik makke wurdt troch it feit dat der yn it Frysk noch in konstruksje bestiet mei in keale *en-ynfinityf* adjungearre oan in eigenskipswurdlik SC-predikaat.

2.3 De konstruksje it is moai wenjen op 'e Lemmer

Ferlykje de neikommende sinnen:

- (18) a. It is moai wenjen op 'e Lemmer
 b. It is noflik sliepen op in wetterbêd
 c. It is lekker dûnsjen op bleate fuotten/yn it park/mei Berber
 d. It is swier fytsen yn 'e wyn op
 e. It is maklik skilen mei dy jirpels

Dizze sinnen ha in ekspletyf ûnderwerp *it* dat ynterpretatyf ferbûn is mei de bywurdlike ferhâldingswurdkloften oan 'e ein fan 'e sin (ferl. Bennis & Wehrman (1987)). Oer it ûnderwerp wurdt wat sein mei de ferbining fan eigenskipswurd en *en-ynfinityf*. Hoe moatte it eigenskipswurd en de *en-ynfinityf* yn dit slach sinnen analysearre wurde? Dat it eigenskipswurd yn alle gefallen net attributyf by de *en-ynfinityf* stiet, docht bliken oan 'e sa njonkelytsen wolbekende testen:

- (19) a. It is sa moai wenjen op 'e Lemmer!
 b. It is sa moai as wat wenjen op 'e Lemmer

⁴ Ik tsjut de adjungearre keale ynfinityf hjir foar it gemak oan as in VP, d.w.s. as in tiidwurdlike projeksje. Ik lit de mooglikheid iepen dat it hjir om in hegere, funksjonele projeksje giet (IP). In folsleine CP is de keale ynfinityf lykwols grif net, mei't de lege komplemintearder dy't men dan oannimme moast, net regearre wêze soe. Adjungearre CP's ha yn it Frysk in ferplichte leksikale komplemintearder, ferl. *dat is te moai*, *(om) *wier te wêzen*.

c. Moai is it net wenjen op 'e Lemmer

It eigenskipswurd kin modifisearre wurde troch *sa* (19a), tusken it eigenskipswurd en de *en-ynfinityf* kin oar leksikaal materiaal stean (19b) en it eigenskipswurd kin troch foaropsetting skaat wurde fan 'e *en-ynfinityf* (19c).

It eigenskipswurd kin dan in bywurd *wêze*, lykas yn 'e konstruksje *drok praten hawwe*, of in predikatyf brûkt eigenskipswurd, it predikaat fan 'e SC dy't selektarre wurdt troch it keppeltiidwurd *wêze*. Yn it earste gefal soe de *en-ynfinityf*, wer lykas yn 'e konstruksje *drok praten hawwe*, in haadwurd *wêze* en it predikaat fan 'e SC foarmje; yn it twadde gefal soe de *en-ynfinityf* in tiidwurd(kloft) *wêze* kinne, dy't it eigenskipswurd (it SC-predikaat) modifisearret.

Ik ha de beide mooglike struktueren wat fersimpele werjûn yn (20) en (21):

(20) ...dat it_i moai [_{SC} t_i [_{NP} wenjen]] is op 'e Lemmer

(21) ...dat it_i [_{SC} t_i [_{AP} [_{AP} moai] [_{VP} wenjen]] is op 'e Lemmer

Paardekooper (s.a. ⁷, 224) neamt de Hollânske wjergader fan 'e konstruksje en wiist derop dat dy besibbe is oan 'e saneamde mediale konstruksje. De sinnen yn (18) kinne yndie allegear út it plak keard wurde troch de fierhinne synonime mediale sinnen mei in ekspletyf ûnderwerp yn (22):

- (22) a. It wennet moai op 'e Lemmer
 b. It sliept noflik op in wetterbêd
 c. It dûnset lekker op bleate fuotten
 d. It fytst swier yn 'e wyn op
 e. It skylt maklik mei dy jirpels

Yn in pear kin de bywurdlike oanfolling sels promovearre wurde ta it syntaktysk ûnderwerp:

- (23) a. In wetterbêd sliept noflik
 b. Dy jirpels skile maklik

Men soe no, om it strukturele ferskil tusken 'e sinnen yn (18) en (22) sa lyts mooglik te hâlden, úthâlde kinne dat de *en-ynfinityf* yn (18) in haadwurd is en dat de ferbining fan keppeltiidwurd + *en-ynfinityf*, lykas de ferbining fan *hawwe* + *en-ynfinityf* yn *drok praten hawwe*, in perifrastyske foarm is fan it tiidwurd dat yn 'e *en-ynfinityf* stiket of alteast fan 'e mediale foarm dêrfan (*is wenjen* = *wennet*, ensfh.).

It soe lykwols ferkeard *wêze* om op grûn fan 'e mediale semantyk fan 'e sin-

nen yn (18) te besluten dat de *en*-ynfinityf in haadwurd is. Yn it foarste plak binne der sinnen lykas yn (24):

(24) It is moai om te wenjen op 'e Lemmer

Dy sin liket wat de betsjutting oanbelanget frijwat op sin (18a) en sin (22a). Bennis en Wehrman (1987) ha lykwols sjen litten dat yn sinnen lykas (24) de *om*-sin adjungearre wêze moat oan it eigenskipswurd (it SC-predikaat).

Boppedat bestiet der njonken it 'mediale' type fan 'e konstruksje *it is moai wenjen op 'e Lemmer* noch in oar type. Foarbylden dêrfan fynt men yn (25):⁵

- (25) a. It is lang/in kertier rinnen nei it strân ta
 b. It is fier/in bloedigen ein riden nei Berlyn ta
 c. It is hurd wurkjen op in boareilân

De sinnen yn (25) hawwe net in mediale wjergader:

- (26) a. *It rint lang nei it strân ta
 b. *It riidt fier nei Berlyn ta
 c. *It wurket hurd op in boareilân

Hoewol't der yn (25c) semantysk neat op tsjin wêze soe om *wurkjen* te ferfangen troch *wurk*, is soks net mooglik.⁶

⁵ Visser (1989, 52) besjucht *in oere fytsen* yn 'e sin *It is in oere fytsen nei Ljouwert ta* as mjitteoantsjutting + haadwurdlik komplemint. Dat dat net sa is, docht yn it foarste plak bliken oan 'e mooglikheid om *in oere* te ferfangen troch it eigenskipswurd *lang* (*It is lang fytsen nei Ljouwert ta*). Boppedat kin *in oere* foaropsetting ûndergean (*In oere is it fytsen nei Ljouwert ta*), wat by wiere mjitteoantsjuttingen net tastien is (**Twa amers hienen se ierdbeien*).

⁶ Henk Wolf wiisde my op in mooglik tsjinfoarbyld foar it sizzen dat it haadwurd *wurk* net foarkomme kin yn 'e konstruksje *it is moai wenjen op 'e Lemmer*. Ferlykje:

(i) [?]It is trije dagen wurk om dy kabels oan te lizzen

Sa't it fraachteken oantsjut, achtsje ik dy sin marzinaal. De sin degradearret noch mear, at men ynstee fan *trije dagen* it eigenskipswurd *lang* brûkt:

(ii) ^{??}It is lang wurk om dy kabels oan te lizzen

Sin (i) wurdt ek minder at men besiket om *trije dagen* foarop te setten:

(iii) ^{??}Trije dagen is it wurk om dy kabels oan te lizzen

(27) *It is hurd wurk op in boareilan

Soks wiist derop dat *wurkjen* der gjin haadwurd is.

At de *en-ynfinityf* net in haadwurd is, mar in tiidwurd, dan soe it it haad foarmje moatte fan in tiidwurdlike projeksje, dus op syn minst in VP. Dan soe men ferwachtsje kinne dat de *en-ynfinityf* ek in yntern komplemint ha kin. Op ien of oare manier wol dat net sa goed yn dizze konstruksje (foar 't neist om't er in ein hinne idiomatisearre is), mar at men *en-ynfinityf* + argumint as ien begryp opfettet - en dat wol it bêste yn sinnen der't men in kontrast yn bout - smyt soks marzinaale, mar nei myn betinken net ûngrammatikale sinnen op. Ferlykje:

- (28) a. Yn Starum is it moaier oan 'e Iselmar wenjen as op 'e Lemmer
 b. Mei sa'n âld rykrak is it swierder yn 'e wyn op fytsen as mei in nijmoadrige hurdfytsersfyts
 c. Mei in bûsmes is it makliker in iel strûpen as mei in jirpelskyldersmeske
 d. Nei it strân ta is it in healoere troch de dunen rinnen, nei de ljochttoer ta in kertier.

De sinnen yn (28) wize klear út dat de *en-ynfinityf* dêr in tiidwurd is en net in haadwurd. In haadwurdlike *en-ynfinityf* kin allinnich in yntern komplemint by him hawwe, at der in determinearder by stiet (ferl. De Haan (1986), Visser (1989)):

- (29) a. Dat oan 'e Iselmar wenjen is al moai
 b. *Oan 'e Iselmar wenjen is al moai

De *en-ynfinityf* yn 'e konstruksje *drok praten hawwe*, dy't wy analysearre ha as in haadwurd, lit, alhiel neffens de ferwachting, gjin yntern komplemint ta:

- (30) *Om syn kaaien te finen hie er langer yn 't laad sykjen as om syn paspoart te finen.

Dat, wy kinne konkludearje dat sinnen lykas yn (18) en (25) de struktuer yn (21) hawwe.

Dat dizze sinnen marzinaal mooglik binne, komt moolk troch dat se parasitearje op sinnen mei *hawwe* (*se ha trije dagen/lang wurk*). Dat (i) navenant goed is, komt faaks troch de mooglikheid om *trije dagen yn trije dagen wurk* as in mjitteoantsjutting op te fetsjen (ferl. *trije dagen rein*). By my bliuwt er raar, mar dat guon him akseptearje is te ferklearjen.

3 Einbeslút

De konstruksje yn (18) en (25) lit sjen dat yn it Frysk in tiidwurdlike *en-ynfinityf* adjungearre wêze kin oan in eigenskipswurdlik SC-predikaat. It feit dat sa'n konfiguraasje ûnôfhinklik fan 'e konstruksje *it drok praten hawwe* foarkomt yn it Frysk, makket de weranalyze dy't wy foar dy konstruksje útsteld ha, oannimlik.

Wylst yn 'e konstruksje *drok praten hawwe* de *en-ynfinityf* út it plak keard wurde kin troch it haadwurd *wurk* (ferl. (12)), komme yn it materiaal fan 'e konstruksje *it drok praten hawwe* gjin sinnen foar lykas (31):

(31) *Hy hat it drok wurk

Nei it foarôfgeande sil it klearrichheid ha, dat soks nei myn betinken gjin tafal is.

Oan 'e oare kant moat ynskikt wurde, dat der gjin streekrjuchte positive evidinsje is foar it tiidwurdlik wêzen fan 'e *en-ynfinityf* yn *it drok praten hawwe*; yn it materiaal komme m.o.w. ek gjin sinnen foar lykas deselden dy't yn (28) foar de konstruksje *it is moai wenjen op 'e Lemmer* bybrocht binne:

(32) De boeren hienen it drokker oer it waar praten as de amtners

Mar it sil klearrichheid ha, dat soks nei myn betinken àl tafal is. De sinnen yn (28) binne wol grammatikaal, mar slim konstruearre; men sil se yn it aktuële taalgebrûk kwealik tsjinkomme.

Fryske Akademy
Ljouwert

LITERATUER

- Bennis, Hans & Pim Wehrman (1987) 'Adverbial Arguments', yn: Frits Beukema & Peter Coopmans (eds.), *Linguistics in the Netherlands 1987*. Foris Publications, Dordrecht, 1-11.
- Haan, Germen de (1986) 'Frysk prate en praten', *Tydskrift foar Fryske Taalkunde* 2, 1-11.
- Handelingen (1974) = *Handelingen van het tweeëndertigste Nederlands Filologencongres*. Amsterdam (1974).

Hoekstra, Jarich (1986) 'Taalsnipels 6: *It hawwe*', *Friesch Dagblad* (25-10-1986). Paardekooper, P.C. (1974) 'M'n broer heeft het heel erg warm', *De Nieuwe Taalgids* 67, 147-154.

Paardekooper, P.C. (s.a.⁷) *Beknopte ABN-syntaksis*. Uitgave in eigen beheer, Eindhoven.

Visser, Willem (1989) 'Ta de nominale ynfinityf yn it Frysk', yn: *Philologia Frisica Anno 1988*. Fryske Akademy, Ljouwert, 51-72.

WFT = *Wurdboek fan de Fryske Taal*. Fryske Akademy, Ljouwert (1984--).

WNT = *Woordenboek der Nederlandsche Taal*. Martinus Nijhoff/A.W. Sijthoff, 's Gravenhage/Leiden (1882--).